

Berechit – L'offrande de Caïn

Source : Likouté Si'hot volume 15, quatrième Si'ha sur Berechit

<p>Notre Paracha raconte l'offrande à D.ieu faite par Caïn et par son frère Abel</p>	<p>1</p>
<p>בראשית ד, ב: ...ויהי הבל רעה צאן וקין היה עבד אדמה. ויהי מקץ ימים ויבא קין מפרי האדמה מנחה לה'. והבל הביא גם הוא מבכורות צאנו ומחלביהן וישע ה' אל הבל ואל מנחתו. ואל קין ואל מנחתו לא שעה.</p> <p>Berechit 4, 2 : Abel était berger de menu bétail, et Caïn cultiva la terre. Au bout d'un certain temps, Caïn présenta, <i>du fruit</i> de la terre, une offrande à D.ieu ; et Abel offrit, lui aussi, les aînés de son bétail et leurs parties grasses. D.ieu se montra favorable à Abel et son offrande, mais à Caïn et à son offrande Il ne prêta pas attention.</p> <p>רש"י: מפרי האדמה. מן הגרוע, ויש אגדה שאומרת זרע פשתן היה. (דבר אחר: 'מפרי' - מאיזה שבא לידו, לא טוב ולא מובחר).</p> <p>Rachi. Du fruit de la terre. De ce qu'il y avait de moins bon, une <i>Hagada</i> rapporte qu'il s'agissait des graines de lin. (Autre explication : « <i>du fruit</i> », de ce qui lui vint sous la main, ni le meilleur et ni le plus choisi).</p>	<p>Les deux explications de Rachi sur la nature de l'offrande de Caïn.</p>
<p>Les questions sur le commentaire de Rachi, selon le sens littéral du texte</p>	<p>2</p>
<p>לקוטי שיחות: (א) למאי נפקא-מנה בפשוטו של מקרא אם מנחה זו "מן הגרוע" היתה "זרע פשתן" או מין אחר מפרי האדמה? (ב) לפי הפרוש השני, איך אפשר לומר שרק משום שקין לא השתדל להביא "מן הטוב ומן המבחר" והסתפק במנחה סתם "מאיזה שבא לידו" - לא קבל הקב"ה את מנחתו כקל?</p> <p>Likouté Si'hot : (a) Qu'importe, selon le <u>sens simple du verset</u>, que cette offrande constituée des moins bons fruits, ait été des graines de lin ou tout autre produit de la terre ? (b) Selon la seconde explication, comment dire que, parce que Caïn n'avait pas fait d'effort pour que son offrande soit : « <i>du meilleur et du plus choisi</i> », qu'il s'était contenté de ce « <i>qui lui était venu à la main</i> », D.ieu devait rejeter <u>totalemment</u> cette offrande ?</p>	<p>Pour Caïn offrit-il du lin et pourquoi D.ieu refusa-t-il son offrande ?</p>
<p>Développement : Pourquoi, le refus de l'offrande de Caïn, vient en dernier ?</p>	<p>3</p>
<p>לקוטי שיחות: כונת הכתוב היא לרמז שקיום "ואל קין גו' לא שעה" לאמתו היה רק לאחר "וישע ה' אל הבל". שכן, בשעה שהביא קין את מנחתו עדין היה מקום לטעות שאין בכך כל חטא; ורק משראה קין שהבל הביא "מבכורות צאנו ומחלביהן (ועל כן) וישע ה'", ואצלו לא היה כן - ואף על פי כן, גם באותה שעה לא התחרט ולא עשה דבר לתקון הנהגתו, רק אז הדגיש הכתוב את התוצאה של חטא זה, "ואל קין ואל מנחתו לא שעה".</p> <p>Likouté Si'hot : Le verset fait allusion au fait que le refus de l'offrande de Caïn fut clairement établi seulement après que : « <i>D.ieu agréa Abel</i> ». En effet, après que Caïn ait apporté son offrande, il pouvait encore faire l'erreur de penser n'avoir commis aucune faute. Cependant, après avoir vu qu'Abel avait offert « <i>les aînés de son bétail et leur parties grasses</i> », et que cette offrande fut acceptée, à l'inverse de la sienne, et qu'il ne regretta pas et ne fit rien pour réparer son comportement - alors, la Torah précise les conséquences de cette faute : le refus divin.</p>	<p>Le refus de l'offrande de Caïn n'est effectif qu'après son refus de prendre conscience, suite à l'offrande d'Abel.</p>
<p>Explication : Pourquoi Caïn tenait à offrir du « lin », spécifiquement</p>	<p>4</p>
<p>בראשית ב, יא: שם האחד פישון. רש"י: ...פישון שהוא מגדל פשתן.</p> <p>Berechit 2, 11 : Le nom du premier [fleuve] était <i>Pichone</i>. Rachi : <i>Pichone</i>, car il fait pousser le <u>lin</u> (<i>Pichtane</i>)</p> <p>לקוטי שיחות: קין סבר שמה שנוגע בעקר הוא מין המנחה המובא, שיהיה המין הטוב והמבחר שבמינים. ולכן בחר למנחתו בפשתן, שהוא דבר חשוב ומשבח (מזה שנהר נקרא על שם הפשתן שמגדל): אך מתוך מין זה גופא הביא "מן הגרוע". ובזה היה יתרון מנחתו של הבל, שמתוך המין שהביא למנחתו בחר "מבכורות (צאנו) ומחלביהן".</p> <p>Likouté Si'hot : Caïn pensait que seule importait la <u>nature</u> de ce que l'on offrait, qu'il fallait donc opter pour l'espèce la meilleure et la plus choisie. De ce fait, il offrit du lin, qui est important et qui a de la valeur (du fait qu'un fleuve tire son nom du lin qu'il fait pousser). En revanche, dans l'espèce du lin, il offrit « <i>de ce qu'il y avait de moins bon</i> ». A l'inverse, la qualité de l'offrande d'Abel était, que dans l'espèce de laquelle il offrit son cadeau, il choisit : « <i>les aînés de son bétail et leur parties grasses</i> », le meilleur de l'espèce.</p>	<p>Explication : Caïn choisit le lin car c'est une espèce de qualité, mais il n'offrit pas du lin de qualité.</p>
<p>Développement : Maïmonide sur l'importance « d'offrir le meilleur à D.ieu »</p>	<p>5</p>
<p>רמב"ם הל' איסורי מזבח ז, יא: הרוצה לזכות עצמו .. יביא קרבנו מן היפה המשבח ביותר שבאותו המין שיביא ממנו, הרי נאמר בתורה "והבל הביא גם הוא מבכורות צאנו ומחלביהן וישע ה' אל הבל ואל מנחתו", והוא הדין בכל דבר שהוא לשם האל הטוב - שיהיה מן הנאה והטוב, אם בנה בית תפלה - יהיה נאה מבית ישיבתו, האכיל רעב - יאכיל מן הטוב והמתוק שבשלהנו .. וכן הוא אומר "כל חלב לה" וגו'. (ויקרא ג, טז).</p>	<p>Maïmonide sur l'importance d'offrir « le meilleur à D.ieu ».</p>

Maïmonide, Issouré Mizbea'h 7, 11 : Celui qui désire être méritant ... utilisera pour son sacrifice le meilleur de l'espèce qu'il présentera ; il est bien dit dans la Torah : « *et Abel offrit les aînés de son bétail et leurs parties grasses ; et D.ieu l'agréa etc.* ». Cela s'applique pour tout ce qui est dévoué au Bon D.ieu – cela sera le plus joli et le meilleur ! La maison de prière sera plus jolie que sa propre maison ; à l'affamé, on donner du meilleur et du plus doux de ce qu'il y a à table ... ainsi qu'il est dit : « *tout le meilleur pour D.ieu etc.* » (Vayikra 3, 16).

לקוטי שיחות: מזה שהבל הביא מנחתו מן המבחר שבמין הצאן, ולא הדר להביא ממין חשוב יותר (מין הבקר), ומאידך, קין בחר ממין המבחר, פשתן - ואזי "וישע ה' אל הבל (דוקא).. ואל קין גו' לא שעוה (כלל)" - מוכח שחוב "כל חלב לה" הוא להביא מהמשובח "שבאותו המין שיביא ממנו", אבל לא מהמין המשובח ביותר.

Likuté Si'hot : Du fait qu'Abel apporta son offrande du meilleur du menu bétail sans chercher à apporter une espèce plus importante (le gros bétail), alors que Caïn, à l'inverse, choisit une espèce importante (le lin) ; et que D.ieu agréa l'offrande d'Abel, et n'agréa pas celle de Caïn (du tout !) – on peut en déduire que l'obligation de donner « *tout le meilleur pour D.ieu* » est d'offrir le meilleur de l'espèce et non d'offrir la meilleure espèce.

Explication : La supériorité de l'offrande « du meilleur choix » de toute espèce

6

לקוטי שיחות: תכן ענין "כל חלב לה" הוא שבכך מכיר האדם כי "לה' הארץ ומלואה" (תהלים כד, א), שהכל שייך לו יתברך, ועל כן מוסר הוא לה' מן (הראשית ו) המשובח שברשותו. ומאחר ש"לה' הארץ ומלואה" כולל כל מה שישנו בעולם, הן מינים יפים ומשובחים והן מינים פשוטים כו', הרי "כל חלב לה" אינו ענין המתחכם רק למינים המשובחים - אלא בכל מין שרוצה אדם לתת - שבכך מראה הנותן שכל דבר ודבר מכל אשר לו שייך לה'.

Likuté Si'hot : En offrant « *tout le meilleur pour D.ieu* », l'homme reconnaît que « *la terre et tout ce qu'elle contient sont à D.ieu* » (Psaumes 14, 1), que tout Lui appartient, et qu'il faut Lui donner donc les prémices et le meilleur des biens. Or, puisque que tout ce qui se trouve dans le monde est à D.ieu, les espèces belles et dignes d'éloge comme les espèces simples, le principe de donner le meilleur à D.ieu ne s'applique pas qu'aux meilleures espèces, mais à tout ce que l'homme voudrait offrir, pour montrer ainsi que chaque élément de ses biens appartient à D.ieu.

Tout appartient à D.ieu, même les espèces les plus simples : il faut donc Lui offrir de tout !

Approfondissement : Pourquoi Caïn ne voulut pas faire le « meilleur choix » ?

7

ע"פ לקוטי תורה אחרי כח, ג: קרבן קין מזרע הפשתן היה בדגמת בגדי בד (פשתים) לבן של כהן גדול ביום הכפורים, הרומזים על "עולם האחדות"; וענין האחדות שבבד (שצמיחתו היא באפן של "קנה יחידי מכל גרעין") אינו ענין של "אחדות מן הפרוד" (על-דרך ארבעה מינים שבולבל), אלא זהו ענין של "יחידי בעצם".

Likuté Torah A'harei 28c : Le sacrifice de Caïn, constitué de graines de lin, est comparable aux vêtements de lin blanc que le Cohen Gadol porte, à Yom Kippour, et qui font allusion au « *monde de l'Unité* ». L'unité illustrée par le lin (dont une "tige unique" pousse de chaque graine), n'est pas uniquement celle qui fait suite à la séparation (comme pour les quatre espèces du Loulav), mais il s'agit d'une unité « *unique par nature* ».

לקוטי שיחות: כיון שקין בקש להמשיך בחינת יחיד ש'למעלה מהתחלקות הפרטים, לא ראה צורך להביא מן המבחר "שבאותו המין" - פעולה המבטאת ומדגישה שישנה התחלקות (מבחר, סתם, גרוע); ומכל מקום, לא היו מעשיו כפי הכוונה, כיון ששלמות המכון אינה כל-כך בהדגש אחדות ה' שבבחינת יחיד, המחייבת את האדם להיות מפשט מכל עניני העולם, אלא בענין "אחד", המחייב לתת לה' את המשובח ביותר שבאותו המין שיביא ממנו.

Likuté Si'hot : Caïn voulut révéler ce niveau de l'Unique, transcendant le découpage en détails. C'est pourquoi il ne chercha pas à apporter le meilleur de l'espèce, car ceci aurait été un moyen de mettre en avant un découpage entre bon, moyen et mauvais. Néanmoins, sa démarche n'était pas conforme à la Volonté Divine, car la finalité ultime n'est pas le sentiment que D.ieu est Unique, obligeant l'homme à s'écarter des occupations du monde, mais plutôt de percevoir que D.ieu est Un, obligeant l'homme à Lui donner « *le meilleur l'espèce qu'il offrira* ».

Caïn recherchait l'Unité suprême, au-delà de toute différence. Mais D.ieu préfère l'Unité composée, intégrée dans l'Univers.

Enseignement : L'importance du « *Hidour* », l'embellissement d'une Mitsva

8

לקוטי שיחות: ומה קין, שהיה במדרגה ההדגש דבחינת יחיד, ואף על פי כן, מאחר שעל ידי זה היה אצלו חסרון בהדור להביא מן המבחר (שבאותו המין), אזי לאחרי זה נתקלקל ונפל למטה, ותמורת זה שמנחת הבל תביאנו להרבות במנחתו (שתהיה מהמבחר ממין המשובח), נפל ונכשל רח"ל בקנאה, עד אשר "ויקם קין אל הבל גו'"; על-אחת-כמה-וכמה בכל אחד מאתנו, שבנדאי צריך "להעפיל" תמיד מעלה מעלה בעבודת ה', ולהוסיף כל העת בהדור מצוה, שכל ענין שבקדשה יהיה "מן הנאה והטוב", ואף "מן היפה המשובח ביותר", וכאשר יהודי מוסר לה' מן המשובח ביותר שבפירו, משלם לו הקב"ה שכרו בכל טוב גשמי ורוחני, מידו המלאה הפתוחה הקדושה והרחבה.

Likuté Si'hot : Caïn ressentait le niveau de l'Unique et il offrit donc à D.ieu du lin. Malgré cela, il ne le fit pas de la meilleure façon et il n'apporta pas le meilleur de cette espèce. Et, ceci provoqua sa chute. L'offrande d'Abel aurait dû mettre en éveil son esprit de compétition, le conduire à augmenter son offrande, à mieux la choisir. Au lieu de cela, il connut la chute et il éprouva de la jalousie. Dès lors, « *il se dressa et il [tua son frère]* ».

A fortiori en est-il ainsi pour chacun d'entre nous. Nous devons sans cesse progresser dans le service de D.ieu, Il faut accomplir la Mitsva d'une manière sans cesse améliorée, au point que chaque domaine de la sainteté soit : « *du plus beau et du meilleur* », ou même le mieux qui soit. Ainsi, lorsqu'un Juif donne le meilleur de ce qu'il possède, D.ieu le récompense avec tout le bien matériel et spirituel, de Sa main pleine, ouverte, sainte et large.

Enseignement : L'importance de faire attention au « *Hidour* », à embellir la Mitsva, au mieux !